

2021-09-10

Diarienummer: Ä 2021-6024

Finansdepartementet

Gränsjusteringsmekanism för koldioxid

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Tillväxtverkets huvuduppgift är att utveckla och genomföra insatser som främjar hållbar tillväxt och utveckling i företag, stärkt konkurrenskraft samt förenkling för företag. Tillväxtverket är förvaltande myndighet för nio regionalfondsprogram och ett gränsregionalt samarbetsprogram som finansieras av EU:s regionala utvecklingsfond, och har i uppdrag att bistå i förberedelserna inför Fonden för en rättvis omställning inom sammanhållningspolitiken och den europeiska gröna given. Fonden föreslås finansiera insatser i Norrbottens stålindustri, Västerbottens metallindustri, mineralindustrin på Gotland samt raffinaderi- och kemiindustrin i Västra Götaland.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Tillväxtverket välkomnar förordningens grundläggande inriktning och bedömer att den kan bidra till internationell konkurrensneutralitet när mängden gratis utsläppsrätter minskar för berörda industrier. Innovativa koldioxidneutrala lösningar i svensk industri banar väg för stärkt svensk konkurrenskraft där långsiktig lönsamhet är en förutsättning för att företag och andra aktörer ska våga ta de risker som stora satsningar och investeringar innebär. Genom att justera för de obalanser som idag finns på den globala marknaden, till följd av varierande beskattning av koldioxidutsläpp, har förslaget om en gränsjusteringsmekanism för koldioxid tillsammans med ett reviderat EU-ETS-system, goda möjligheter att främja Sveriges klimatambitioner och samtidigt stötta europeisk och svensk industri.

Utifrån Tillväxtverkets perspektiv och uppdrag finns det ett antal aspekter av förslaget som bör uppmärksammas i den fortsatta processen och utformningen av systemet.

Tillväxtverket stödjer implementeringsförfarandet med ett gradvist införande över tid, vilket ger inhemska producenter såväl som exportörer i tredje land tid till att påbörja sin klimatomställning. Myndigheten ser positivt på att koldioxidskatten ämnar till att inkludera fler råvaror och processade produkter i framtiden (28)¹, då svenska företags konkurrenskraft för varor av högre förädlingsgrad annars kan komma att påverkas negativt relativt importerade produkter av samma sort. I det aktuella förslaget får importerade förädlingsprodukter av stål, cement och aluminium som inte är listade i bilagorna, konkurrensfördelar gentemot europeiska förädlingsprodukter i de fall när de inte är pålagd någon extern klimatskatt. Det är därför viktigt att hela värdekedjan beaktas vid införlivande av nya produkter i CBAM-systemet, dvs att även delkomponenter som i huvudsak består av den skattepliktiga produkten beskattas

¹ 'Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a carbon border adjustment mechanism' COM (2021) 564 final, s. 20

Tillväxtverket stödjer punkt (43)² som belyser behovet av förutsägbarhet och en viss form av stabilitet på priset för CBAM-certifikat. Lagförslaget skulle kunna förbättras ytterligare genom införande av en reglerande funktion kring hur priser styrs av utbud och efterfrågan på utsläppsätter. Ett förslag vore att införa ett prisgolv eller en tröghet i systemet som gör att priset inte sjunker till missgynnsamt samhällsekonomiska nivåer. Certifikat utfärdade till hållbara prisnivåer skulle i regel bidra till att det blir långsiktigt lönsammare för producenter att göra en klimatomställning än att fortsätta med utsläppstung produktion. Det är dock viktigt att en sådan reglering inte försämrar de marknadsmekanismer som är själva grunden i systemet för handel med utsläppsätter.

Utifrån ett perspektiv om konkurrensneutralitet bedömer Tillväxtverket att det blir en stor utmaning att genom CBAM åstadkomma ett helt optimalt system som korrigerar dagens snedvridning utan att för den delen skifta eller rubba globala pris- och marknadsmekanismer. En fråga i sammanhanget är hur man ska sätta en "rättvis" tull på de importerade varorna. För att optimera och inte skapa nya snedvridningar torde man dels behöva veta exakt hur mycket koldioxid som produktionen av den importerade varan har genererat, dels veta i vilken utsträckning som ursprungslandet redan har beskattat de koldioxidutsläppen. Om man i detta sammanhang skapar handelshinder som påtagligt diskriminerar produktion i tredje land kan följden bli att stater utanför EU genomför åtgärder av liknande slag som drabbar den svenska och europeiska exporten. Det skulle i sig kunna innebära försämrade konkurrenskraft för våra företag och därmed ha negativ inverkan på vår långsiktiga tillväxt.

Tillväxtverket ser en risk för att CBAM kan öka den administrativa bördan för såväl företag i tredje land som exporterar till EU, såväl som för svenska och europeiska företag som har produktion i tredje land men försäljning i EU, liksom för svenska och europeiska importörer. Myndigheten vill understryka vikten av att den ökade administrativa bördan står i paritet med gränsjusteringsmekanismens syfte.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Lars Wikström. Amanda Stenström har varit föredragande. I handläggningen har också Kristin Hedström och enhetschef Kristian Seth deltagit.

² 'Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a carbon border adjustment mechanism' COM (2021) 564 final, s. 21